

HAYAT

AYDA BİR ÇIKAR FİKİR ve EDEBİYAT MECMUASI

YENİ TERTİP: № 2. ŞUBAT 1930

*Yapanlar, doğuranlar, yaradanlar
yalnız nikbinler, idealistlerdir.
Bedbinler doğuramaz, hayatı idame
edemez, Tarihi yoğuramaz.*

MÜNDERECAT

Eskiler alayım	Celâl Nuri	97
Yunan istiklâli, 100 üncü senenin dönümü	Salih Tosun	106
Standardisation	Servet Hayri	114
Gazetecilik buhranı	Helvacıoğlu	118
Verem olmuş bir devlet	A. H.	127
Kitabiyat	"	139
Pekinde keşfedilen Maymun-İnsan	C. N.	142
Eski ilim	C. N.	146
Lisan mes'alesi : Nereye gidiyoruz ?	Muallim Hüseyin Kâzım	150
Bir Devlet bankası	Akil Emrullah	154
Abdülhamide Wilhelmi nasıl curnal etmişler ?	İbrahim Halil Paşa	157
Umumî harbin zuhûrî sebepleri	Feyzi	163
Mahmut Esat Beyefendiye	Ağaoğlu Ahmet	173
Bir taht daha yıkılıyor mu ?	Rauf Ahmet	176
Kooperatif	Dr. Orhan Sadeddin	189

ANKARA ve İSTANBUL

İdare eden: CELÂL NURİ

İSTANBUL, DEVLET MATBAASI

NUSHASI : 20 K.

Mahmut Esat Beyefendiye

Pek aziz ve muhterem efendim,

Ailevî bir hâdis e sizin ve sair arkadaşların konferanslarını dinlemek nimetinden bendenizi maatteessüf mahrum etti. Fakat bilâhare hitabelerinizi gazetelerde okuyarak vakıfane tahlillerinizden pek çok istifade ettim. Bu münasebetle muhterem Hayat mecmuasının misafirperverliğinden istifade ederek zatıalilerine bu açık mektubu yazmağa tasaddi ettim.

Büyük mürşidimizin ilmî mes'elelerle bizzat meşgul olmaları ve onun şeriki mesaisi olan muhterem vekillerimizin de ders kürsüsünden gençliğe ve halka ilmî mevzular etrafında hitabeler tevcih etmeleri her tarafta alâka uyandırmakta ve türk fikri hayatının canlanmasına mübarek bir beşaret gibi telâkki edilmektedir.

Bu vesile ile tarihî bir hâdiseyi nazarı dikkati âlilerine vazetmekliğime müsaade buyurur musunuz?

Malûmu devletleridir ki büyük Frederic'in zuhûruna kadar—alman fikriyatı renksiz, cansız, hedefsiz ve istikametsiz bir taklitçilik dairesi etrafında dolaşmakta idi. Bugün beşeriyeti derinliği ve kudreti ile hayretlere sevkeden bunca eserler çıkarmış olan alman edebiyatı tarihi, felsefesi ve ilmi—o zamana kadar mühim ve dikkati calip hemen hiçbir eser vücade getirememişti; Alman kavminin askerlik haricinde kabiliyetten mahrum olduğu fikri hemen bir hakikat gibi umumen kabul edilmekte idi; meşhur Madam de Staël yazdığı (Almanya) nam eserinde diyor ki: «İnsan Almanyaya bakınca zanneder ki burada zaman diğer yerlerden daha ağır yürümektedir. Bu memlekette otlar gibi fikirler de inkişaf etmek için isticâl etmiyor.»

Fakat Frederic'in zuhûru ile her şey değişiyor; alman müverrihleri bu zatı alman millî harsının müessisi addederler. Hildebrand diyor ki: «Frederic tam zamanının adamı olmak üzere zuhûr etti. Sonra milletin bütün ihtiyaçlarını ve arzularını

temsil etti. Onun millî tarihteki bu lâyetutiliği bu temsil üzerinde görülmüştür.

Frederic'in askerî sahadaki muvaffakiyetleri ve bu muvaffakiyetlerde şaşaası o zamana kadar ikinci derecede bir devlet olan Prusyaya beynelmilel hayatta temin ettiği mevki cümleinin malûmudur.

Fakat aynı devirde askerî ve siyasî muvaffakiyetlerin yanıbaşında bir de alman tarihinde muhteşem fikrî ve bedîî bir bahar infilâkının şahidi oluyoruz; o zamana kadar kuru formüller ve dar çerçeveler içine sıkıştırılmış olan alman kabiliyeti infilâk ederek bu formülleri ve çerçeveleri altüst ediyor ve muhteşem bir varlık gösteriyor; alman fikriyatı tarihinde «Sturm and Drang Periode» yani «fırtınalar ve hamleler» devri başlıyor. Bu devrin kıymet ve ehemmiyetini ölçmek için yalnız «Klopstock», «Lessing», «Kant», «Herder», «Göthe» ve Schiller gibi bu devre mensup isimleri zikretmek kifayet eder sanırım.

Bizim «harekâtı millîye» devrimiz bütün nispetler nazarı dikkate alınmak şartile Büyük Frederic'in, harplerinden az şaşaalı değildir; milleti temsil hususuna gelince Gazi'nin gerek menşe ve gerek ilham itibarile Büyük Frederic'in fevkinde olduğunda şüphe var mı?

Ohalde bu büyük insanın türk kavminin ve türk fikriyatının inkişafı üzerinde dahi aynı rolü oynaması tabîî değil midir? Harekâtı millîye devrini ve bilhassa devlet teşkilindeki fikrî inkişafı tetkik ediniz: Bütün hareket fırtınalarını ve fikir hamlelerini aynı kaynaktan fışkırır görürsünüz.

Gazi, nutuklarında buyuruyorlar ki: «Milletin vicdanında ve istikbalinde ihtisas ettiğim büyük tekâmül istidadını bir millî sır gibi vicdanımda taşıyarak peyderpey bütün heyeti içtimaiyemize tatbik ettirmek mecburiyetinde idim.»

Ohalde milleti ihya ve devleti kurduktan sonra bu kere de gerek kendilerinin ve gerek mesai arkadaşlarının türk harsı mes'e-lelerile meşgul olmalarını türk fikriyatı sahasında dahi Sturm and Drung devrinin başlangıcı diye telâkki etmekliğim doğru mudur?

Cevabınıza intizaren

Hürmetkârınız

Ağaoğlu Ahmet